

Tytuł: Adwokatura i radcowie prawni między niezależnością a wpływami rynkowymi (Die Anwaltschaft zwischen Unabhängigkeit und Markteinflüssen)

Lider projektu: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Partnerzy projektu:

*Institut für anwaltsorientierte Juristenausbildung am Fachbereich Rechtswissenschaft der Justus-Liebig-Universität Gießen

*Uniwersytet Gdański

*Krajowa Izba Radców Prawnych

*Wydawnictwo C.H. Beck

1. Streszczenie

Projekt ma na celu wsparcie badań naukowych dotyczących prawnej specyfiki działalności zawodowej adwokatów oraz radców prawnych, polegającej na świadczeniu pomocy prawnej na gruncie prawa polskiego i niemieckiego. Badania powyższe wymagają przy tym uwzględnienia dwóch zasadniczych punktów widzenia towarzyszących tej aktywności, t.j. perspektywy rynkowej oraz perspektywy wartości (aksjologicznej), która zakorzeniona została w jej podłożu regulacyjnym.

Analiza prawna oparta na dwóch porządkach prawnych pozwoli na ich porównanie, zdiagnozowanie podobieństw i różnic oraz sprecyzowanie współczesnym wyzwaniom przed jakimi stoją przedstawiciele zawodów prawniczych Polski i Niemiec oraz reprezentujące te środowiska samorządy zawodowe.

Powyższe pozwoli następnie na sformułowanie postulatów *de lege ferenda i de lege lata* w zakresie rozwiązań publicznoprawnych w obszarze świadczenia usług prawniczych oraz działalności zawodowej adwokatów i radców prawnych. Celowi temu ma służyć naukowy charakter wszystkich działań (wydarzeń naukowych) podejmowanych w ramach projektu, tj.: (1) konferencja naukowa; (2) seria wywiadów naukowych; (3) oraz wydanie publikacji naukowej. Wszystkie działania mają służyć transferowi wiedzy i doświadczenia pomiędzy przedstawicielami polskiej i niemieckiej nauki prawa. Ponadto będą budować trwałe partnerstwa pomiędzy Partnerami Projektu.

2. Cele naukowe

Przedmiotowy projekt ma na celu przeprowadzenie badań naukowych odnoszących się do prawnej specyfiki działalności zawodowej adwokatów oraz radców prawnych, polegającej na świadczeniu pomocy prawnej, na gruncie prawa polskiego i niemieckiego.

Badania będą prowadzone w dwóch zasadniczych perspektywach, które decydują o współczesnej specyfice świadczenia pomocy prawnej przez adwokatów i radców prawnych. Wymiar pierwszy stanowi perspektywa rynkowa, w ramach której wykonywanie zawodu prawniczego posiada swój kontekst gospodarczy. Wymiar drugi odnosi się natomiast do podłoża aksjologicznego tej działalności, której pielęgnowanie jest niezbędne nie tylko dla zachowania należącego tym zawodom etosu oraz społecznego zaufania lecz przede wszystkim dla ochrony wolności i praw jednostek korzystających z usług prawniczych.

Badania naukowe prowadzone porównawczo – w odniesieniu do porządków prawnych Polski i Niemiec - pozwolą na rozpoznanie, czy regulacje dedykowane powyższej działalności sprzyjają jej rozwojowi a zarazem pozwalają na utrzymanie synergii pomiędzy dwoma wskazanymi wyżej wymiarami.

W oparciu o powyższe założenia wyznaczone zostały trzy zasadnicze problemy badawcze, których realizacja pozwoli na osiągnięcie przyjętego celu naukowego. Pierwszy z nich odnosi się do zdiagnozowania otoczenia prawnego dedykowanego rynkowi usług prawniczych. Drugi koncentruje się wokół analizy tych regulacji, które służyć powinny ochronie wartości niezbędnych do zapewnienia należytego wykonywania prawniczego zawodu zaufania publicznego. Ostatni z problemów badawczych będzie skupiał się wokół wyznaczenia funkcji oraz ról, jakie w powyższych obszarach powinny realizować współczesne prawnicze samorządy zawodowe.

Na wybór tematu badań wpływa gwałtowny rozwój stosunków społecznych, szybki rozwój technologii, wzrost znaczenia specjalizacji w obrocie gospodarczym, które zmuszają przedstawicieli zawodów prawniczych (adwokatów i radców prawnych) do rozwijania zakresu swoich usług do zmieniającej się rzeczywistości rynkowej. W tym stanie rzeczy, w ślad za rozwojem rynku działalności prawniczej powinna podążać działalność prawodawcy oraz aktywność samorządów zawodowych, polegająca na dostosowaniu ochrony określonych dóbr i wartości towarzyszących działalności prawniczej do nowych realiów i wyzwań otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przedstawiony cel badawczy zostanie osiągnięty poprzez szereg spójnych przedsięwzięć naukowych, obejmujących, konferencję naukową stanowiącą przyczynek do dyskusji nad problematyką projektu, cykl wywiadów z wybitnymi naukowcami (zostaną one opublikowane na stronie internetowej [www Institut für anwaltsorientierte Juristenausbildung](http://www.Institut.für.anwaltsorientierte.Juristenausbildung) (IAJ) am Fachbereich Rechtswissenschaft der Justus-Liebig-Universität Gießen) oraz wydanie publikacji naukowej podsumowującej badania podjęte przez przedstawicieli nauki prawa polskiego i niemieckiego w ramach powyższych działań. Podkreślić należy, że wszystkie działania naukowe bezpośrednio służą zarówno transferowi wiedzy pomiędzy partnerami projektu, jak również wypracowaniu wartościowych naukowo spostrzeżeń dotyczących specyfiki wykonywania zawodu prawniczego. Ponadto wydanie publikacji naukowej, ma charakter szczególny z uwagi na jego trwały i długofalowy charakter. Publikacja będzie stanowić nie tylko punkt wyjścia dla podjęcia dalszych badań naukowych na wskazany wyżej temat ale będzie miała też znaczący walor praktyczny dla adwokatów i radców prawnych, zainteresowanych świadczeniem usług pomocy prawnej na terenie Polski i Niemiec.

Do projektu zaangażowani zostaną polscy i niemieccy pracownicy naukowcy z wiodących ośrodków uniwersyteckich, którzy w ramach wybranych specjalizacji prowadzą badania koncentrujące się wokół otoczenia rynkowego oraz podłoża aksjologicznego wykonywania zawodów prawniczych. Jednocześnie większość osób wchodzących w skład zespołu badawczego zalicza się do praktyków świadczących usługi prawne. Mając powyższe na uwadze wszyscy członkowie zespołu badawczego dysponują wiedzą oraz doświadczeniem niezbędnym do prowadzenia wyspecjalizowanych badań naukowych w ramach scharakteryzowanego wyżej zagadnienia. Wskazać należy, że uczestnicy zespołów posiadają również doświadczenie w realizacji projektów badawczych. Projekty te miały zasięg krajowy i międzynarodowy oraz wywarły znaczący wpływ na naukę prawa. Wszystkie informacje o projekcie oraz jego efektach zamieszczane zostaną na stronach instytucji partnerskich. Powyższe ma służyć popularyzacji wiedzy.

3. Odniesienie do celów wspierania PNFN i znaczenia dla stosunków

Celem projektu jest przeprowadzenie badań naukowych dotyczących się do prawnej specyfiki działalności zawodowej adwokatów oraz radców prawnych, polegającej na świadczeniu pomocy prawnej, na gruncie prawa polskiego i niemieckiego.

Należy zaznaczyć, że wybrana przez Partnerów projektu problematyka jest niezwykle aktualna i jednocześnie wpisuje się w trzy priorytety tematyczne wspierane przez PNFN (transfer kultury

i wiedzy, procesy europeizacji oraz przemiany norm i wartości). W odniesieniu do pierwszego priorytetu należy wskazać na naukowy charakter działań podejmowanych w ramach projektu, tj. zorganizowanie konferencji, przeprowadzenie internetowej serii wywiadów naukowych, oraz wydanie publikacji naukowej. Działania powyższe mają w sposób bezpośredni służyć wymianie wiedzy z zakresu prawa pomiędzy naukowcami. Badania będą ponadto znacząco wpływać na budowanie trwałych kooperacji badawczych pomiędzy Partnerami projektu. W odniesieniu do drugiego priorytetu należy zaznaczyć, że temat projektu, nierozzerwalnie wiąże się z procesem europeizacji, ponieważ instytucje partnerskie pochodzą z państw będących członkami UE. Skutkiem powyższego jest funkcjonowanie zarówno w Niemczech, jak i w Polsce tzw. multicentrycznego systemu źródeł prawa, który przejawia się w jednoczesnym współistnieniu dwóch porządków prawnych – porządku prawa krajowego oraz porządku prawa UE, które muszą pozostawać ze sobą w zgodności. W konsekwencji, wybrana problematyka badawcza w sposób bezpośredni nawiązuje do treści oraz znaczenia swobód rynku wewnętrznego, w tym w szczególności, swobody przedsiębiorczości oraz swobody świadczenia usług. W zakresie ostatniego priorytetu wskazać należy, że rozwój relacji społecznych, komunikacji oraz wzrost znaczenia specjalizacji w obrocie gospodarczym (w tym również w dziedzinie świadczenia pomocy prawnej) może wywierać wpływ na rozwój norm prawnych tak w obszarze prawa publicznego jak i prawa prywatnego. Jednym z zasadniczych celów projektu jest przy tym (jak już zauważono) analiza zasad i wartości towarzyszących świadczeniu usług pomocy prawnej, kierunków ich koniecznej ewolucji oraz pozostających w związku z tym procesem przyszłym nowelizacjom prawa powszechnie obowiązującego.